

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้มีทั้งความรู้ และมีทักษะในการประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื้อหาและทักษะต่าง ๆ ล้วนสำคัญต่อการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ด้วยกันทั้งคู่ ความแข็งแกร่งของระบบการศึกษาในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความเป็นเลิศในด้านเนื้อหาและทักษะควบคู่กัน ในศตวรรษที่ 21 สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักรและประเทศอื่น ๆ มุ่งเน้นให้มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ไขปัญหา การสื่อสาร และอื่น ๆ (เจมส์ เบลล์และแฮมมอนด์ แดริง 2007; Darling-Hammond. 2007)

การจัดการศึกษาในประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านทักษะชีวิตของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การฝึกปฏิบัติให้คิดเป็นทำเป็น และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไว้ว่า เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 3) ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ในการมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2557)

การคิดเป็น ทำเป็น เป็นคุณลักษณะที่มีความสอดคล้องกับหลักสัมมาทิฐิตามคำสอนของพระพุทธศาสนา จากการศึกษาพบว่า “สัมมาทิฐิ” เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ดังนั้น การเสริมสร้างสัมมาทิฐิให้เกิดขึ้นกับนักเรียน จึงน่าจะช่วยพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษา ทั้งนี้เพราะ

สัมมาทิฐิเป็นทั้งตัวนำและกำกับทิศทางของการพัฒนาชีวิตตั้งแต่ต้นจนจบ เมื่อสัมมาทิฐิเกิดขึ้นก็ถือว่าการพัฒนาชีวิตตามหลักอริยมรรคได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว (พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร. 2558) ในทำนองเดียวกัน หากคนในสังคมดำเนินชีวิตภายใต้กรอบของสัมมาทิฐิ ย่อมทำให้ชีวิตมีความสุข มีความสงบ ไม่ประพฤติดันอันเป็นสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ให้กับสังคมและประเทศชาติ

คำว่า “สัมมาทิฐิ” แปลว่า ความเห็นถูก ความเห็นชอบ ความเข้าใจถูกต้อง หมายถึง ความเห็นอย่างถูกต้องเกี่ยวกับโลกและชีวิต เมื่อสัมมาทิฐิเข้าไปอยู่ในใจของบุคคลอย่างมั่นคงแล้ว จะกลายเป็นอุดมการณ์ ทศนคติ หรือทฤษฎีชีวิตประจำใจ อันเป็นเหตุให้บุคคลนั้น ๆ คิดถูก พูดถูก ทำหน้าที่การทำงานด้วยความสุจริต ไม่ผิดทำนองคลองธรรม สัมมาทิฐิ มี 10 ประการ ได้แก่ 1) ทานที่ให้แล้วมีผล 2) การสงเคราะห์มีผล 3) การเช่นสรวงบูชามีผล 4) ผลของกรรมดี และกรรมชั่วมี 5) โลกนี้มี (ที่มา) 6) โลกหน้ามี (ที่ไป) 7) มารดามีคุณ 8) บิดามีคุณ 9) สัตว์ที่ผู้ใดเกิดขึ้นมี และ 10) พระพุทธเจ้าผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ แล้วสอนผู้อื่นให้รู้แจ้งตามมีอยู่ในโลก (ม.ม. (ไทย) 13/94/97; ปถมพร ทะละภัก. 2554 : 126) นั่นคือ การเป็นผู้มีสัมมาทิฐิ (มีความคิดที่ถูกต้อง) แล้ว ย่อมส่งผลให้การพูด การกระทำมีความถูกต้องตามไปด้วย ผลที่เกิดขึ้นต่อมาก็คือ ความสุข ความสงบ ความร่มเย็นของตนเอง สังคมและประเทศชาติ

หลักสัมมาทิฐิของพระพุทธศาสนา มีความสอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนาอื่น ๆ เช่น สัมมาทิฐิ 4 ประการแรก ซึ่งเป็นหลักธรรมเพื่อประโยชน์สุขของสังคม มีความสอดคล้องกับหลักปริชาดศาสนทาน (ชะกาต) ของศาสนาอิสลาม ที่มีเป้าหมายเพื่อลดความเห็นแก่ตัว ปลุกฝังให้เป็นผู้มีจิตเมตตา มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน (กองวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย. 2550 : 405-407; ฟัน ดอกบัว. 2549 : 209; สุชีพ ปุญญานุภาพ. 2551 : 112) และสอดคล้องกับหลักคุณธรรมหรือความดีของศาสนาอิสลามที่สอนว่า สิ่งใดควรปฏิบัติ หรือ ละเว้น และสิ่งใดต้องละเว้น หรือ ละเว้น (กองวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมกายแคลิฟอร์เนีย. 2550 : 413-414; ฟัน ดอกบัว. 2549 : 209-212; สุชีพ ปุญญานุภาพ. 2551 : 113-116) สำหรับสัมมาทิฐิอีก 6 ประการหลัง เป็นหลักความจริงประจำโลก คำสอนในศาสนาอื่น ๆ จะมีความแตกต่างกับพระพุทธศาสนาอย่างชัดเจน คือ ในพระพุทธศาสนาเน้นการปฏิบัติ

เพื่อออกแบบชีวิตของตนเองให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นจนกระทั่งดีที่สุดคือเข้าสู่พระนิพพาน แต่ศาสนาอื่น ๆ มุ่งเน้นการปฏิบัติเพื่อไปอยู่กับพระเจ้าสูงสุดที่ตนเองนับถือ (พิน ดอกบัว. 2549 : 213-214)

จากการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฏฐินั้น การสอน เนื้อหาตามหลักอานุப்புพิกัดในพระพุทธศาสนาน่าจะมีความเหมาะสมที่สุด เพราะเป็นหลักธรรม ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงใช้แสดงเพื่อสร้างสัมมาทิฏฐิให้เกิดขึ้นกับผู้มาใหม่ในพระพุทธศาสนาอย่าง ได้ผลมาแล้วในยุคพุทธกาล จนทำให้ผู้ฟังเกิดสัมมาทิฏฐิ เป็นผู้มีความศรัทธาและหันมานับถือ พระพุทธศาสนาจำนวนมาก หลักอานุப்புพิกัดเป็นหัวข้อธรรมตามลำดับ จากง่ายไปหายาก 5 หัวข้อ คือ 1) การให้ทาน 2) การรักษาศีล 3) เรื่องราวของสวรรค์ 4) โทษของกาม 5) ประโยชน์ ของการออกบวช (ที.ม. ไทย) 10/78-79/44; พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต. 2551 : 491) อย่างไรก็ตาม ในการแสดงหลักอานุப்புพิกัดในปัจจุบัน ควรมีการประยุกต์วิธีสอน และเนื้อหาของ คำสอนให้น่าสนใจ มีการนำเหตุการณ์ปัจจุบันมาวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับคำสอนในอานุப்புพิกัด เช่น การละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่นเป็นการกระทำที่ละเมิดศีลข้อที่ 2 การเล่นเกมออนไลน์เป็นการ เพลิดเพลินในกามคุณ รวมทั้งมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ (พระมหาทวีศักดิ์ คานพรม. 2553 : 187)

เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม อันเนื่องมาจากเยาวชนไทย นับวันจะเพิ่มขึ้น ทั้งจำนวนและความรุนแรง เช่น ปัญหาการตั้งท้องก่อนวัยอันควร (เยาวชนไทยที่ตั้งท้องก่อนวัย อันควรในปี 2551 มีจำนวน 69,874 คน ในปี 2554 มีจำนวน 129,321 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2551 เกือบเท่าตัว) ปัญหายาเสพติด (ในปี 2555 เยาวชนกว่า 2.7 ล้านคนกำลังตกอยู่ในความ เสี่ยงจากยาเสพติด) ปัญหาการใช้ความรุนแรง (ในปี 2555 เยาวชนกว่าร้อยละ 34 เคยพบ เห็นการพกพาอาวุธเป็นครั้งคราวถึงเป็นประจำ และเคยพบเห็นการทำร้ายร่างกายในสถานศึกษา เป็นครั้งคราวถึงเป็นประจำ) ปัญหาติดการพนัน (ในปี 2555 เยาวชนไทยเฉลี่ยร้อยละ 20 หรือ 1 ใน 5 เล่นพนันฟุตบอล และซื้อหวยใต้ดิน) (สถาบันรามจิต. 2556; หนังสือพิมพ์แนวหน้า. 2556; สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. 2555) จะเห็นว่า การกระทำที่เป็น ปัญหาดังกล่าวล้วนแต่ก่อให้เกิดโทษ ทุกข์ ทั้งแก่ผู้กระทำ แก่สังคม และประเทศชาติ ซึ่งสะท้อน ให้เห็นว่า เยาวชนไทยขาดสัมมาทิฏฐิ ขาดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับโลกและชีวิต

ทั้ง 10 ประการ หรือไม่มีแรงจูงใจให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักสัมมาทิฐิ จึงส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ มากมายดังกล่าว

สัมมาทิฐิของบุคคล เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของปัญหาสังคม จากการศึกษาพบว่า แนวทางในการป้องกันและแก้ปัญหาสังคม ประการแรกจะต้องสร้างสัมมาทิฐิให้เกิดขึ้นในบุคคลก่อน มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร (2558) ที่ได้วิจัยเรื่อง สัมมาทิฐิกับการพัฒนาชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า สัมมาทิฐิเป็นทั้งตัวชี้้นำและกำกับทิศทางการพัฒนาชีวิต การเกิดขึ้นของสัมมาทิฐิถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาชีวิตตามหลักอริยมรรค ในระหว่างการดำเนินชีวิตตามอริยมรรคนั้น สัมมาทิฐิจะแสดงบทบาทเป็นตัวนำและกำกับกระบวนการ พัฒนาตั้งแต่ขั้นพื้นฐานจนกระทั่งบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้สัมมาทิฐิยังแสดงบทบาทในการประสานสัมพันธ์กับองค์มรรคอื่นๆ ในลักษณะเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ทำให้ทุกมิติของชีวิต คือ ทั้งด้านศีล (กาย วาจา สังคม) ด้านสมาธิ (จิตใจ) และด้านปัญญา ได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กันแบบองค์รวมในขั้นสุดท้าย

เยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติในอนาคต อารยประเทศทั้งหลายจึงให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน ประเทศไทยก็เช่นเดียวกันได้ทุ่มเททรัพยากรในการพัฒนาเยาวชนไม่ใช่น้อย เพื่อให้เยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ควรเน้นให้ผู้เรียนเป็นทั้ง “คนดี” (มีสัมมาทิฐิ) และ “คนเก่ง” (มีความรู้และทักษะ) ทั้งนี้เพราะ คนดีย่อมเป็นคนที่ดีดี พุดดี ทำดี มีการประยุกต์องค์ความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ อย่างไรก็ตาม สัมมาทิฐิจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยเหตุปัจจัยทำให้เกิดขึ้น สำหรับเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดสัมมาทิฐิ มี 2 ประการ ได้แก่ 1) ปัจจัยภายนอก (ปรโตโฆสะ) คือ การคบหาสมาคมกับคนดี การได้รับคำสั่งสอนที่ดีงามจากผู้รู้ รวมทั้งการผ่านกระบวนการหล่อหลอมทางสังคม และ 2) ปัจจัยภายใน (โยนิโสมนสิการ) คือ การคิดอย่างถูกต้อง (สาริกา พิมพ์า. 2553 : 186; พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร. 2558)

ในปัจจุบัน ปัจจัยภายนอก หรือ ปรโตโฆสะ ยังหมายถึงสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ อันนำมาซึ่งความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เช่น เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการสื่อสาร ระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เหล่านี้ จะส่งผลต่อปัจจัยภายใน (โยนิโสมนสิการ) เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีข้อดีอย่างชัดเจนในด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ดังนั้น หากนำข้อดีดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนสำหรับการถ่ายทอดเนื้อหาสาระสำหรับการเสริมสร้างสัมมาทิฐิ น่าจะช่วยให้กระบวนการเสริมสร้างสัมมาทิฐิของคนในสังคมขยายวงกว้างอย่างรวดเร็ว

สัมมาทิฐิของเยาวชนสามารถทำให้เกิดขึ้นหรือพัฒนาขึ้นได้ ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสม สำหรับรูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online Learning) แม้ว่าจะเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในวงการศึกษา แต่ก็ยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้การเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานระหว่างการเรียนการสอนแบบออฟไลน์ (Offline Learning) กับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online Learning) กลายเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน เพราะ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เสริมจุดดีและชดเชยจุดด้อยของการเรียนการสอนทั้ง 2 รูปแบบ ช่วยให้เพิ่มแหล่งเรียนรู้และเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนมากขึ้น มีความยืดหยุ่นต่อการใช้งาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sandeep and Ganesh (2010 อ้างถึงใน ชลินุช คนชื่อ. 2553 : 46) ที่ศึกษาพบว่า การเรียนรู้แบบผสมผสาน ทำให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและทำให้การศึกษามีคุณภาพโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอน ดังผลการศึกษาของ ชลินุช คนชื่อ (2553 : 103-104) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานทางด้านกิจกรรม ในรายวิชาการวิเคราะห์และออกแบบระบบ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สายชล จินใจ

(2550 : 134) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ ทั้งนี้เพราะ รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานมีกิจกรรมที่หลากหลายและมีความยืดหยุ่น ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานน่าจะเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ให้เป็นคนดีและคนเก่ง เพราะเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สนับสนุนการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง อันได้แก่ ครูผู้สอนและเพื่อน ๆ ในห้องเรียน ขณะเดียวกันก็ยังคงให้ความสำคัญกับสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

การเรียนการสอนแบบผสมผสานจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หากมีการนำเทคนิคหรือกระบวนการอื่น ๆ เข้ามาช่วยสนับสนุน เทคนิคการตั้งคำถามเป็นเทคนิคสำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาทักษะได้เป็นอย่างดี คำถามที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้เรียนได้มีการทบทวนความรู้เดิม แล้วเชื่อมโยงไปสู่ทักษะการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน คำถามช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความท้าทายและเกิดความใฝ่เรียนรู้มากยิ่งขึ้น (จิราพร อัครสมพงศ์. 2556) คำถาม R-C-A หมายถึง คำถามที่ถามความรู้สึกหรือมุมมอง (Reflect) คำถามที่ถามการเชื่อมโยง (Connect) และคำถามที่ถามการประยุกต์ใช้ (Apply) เป็นคำถามที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะไปในทิศทางเดียวกันอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจากการถามความรู้สึกหรือมุมมอง (Reflect) ของผู้เรียนที่มีต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วถามต่อด้วยคำถามที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการคิดเชื่อมโยง (Connect) ความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น จากนั้นถามคำถามให้ผู้เรียนได้มีการสนทนา/อภิปราย เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (Apply) เทคนิคคำถาม R-C-A เป็นเทคนิคการเรียนการสอนที่ท้าทายให้ผู้เรียนคิดหาทางออก (กัญญา วีรยวรรธน. 2556)

จะเห็นว่า สัมมาทิฐิเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในชีวิตของนักเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียน รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานจัดเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ช่วยเสริมสร้างหรือพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านทฤษฎีและด้านทักษะได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเทคนิคคำถาม R-C-A ซึ่งเป็นเทคนิคการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปในทิศทางเดียวกัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A เพื่อให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนที่มี

ประสิทธิภาพสำหรับการเสริมสร้างสัมมาทิฐิให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นวัยที่ยังมีการยอมรับและเชื่อฟังคำแนะนำจากผู้อื่น เป็นช่วงวัยที่ยินดีและเต็มใจทำตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม (ดุงเดือน พันธุมนาวิน. 2550 : 7-11)

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A มีองค์ประกอบอะไรบ้าง มีลักษณะเป็นอย่างไร มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร
2. รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A มีประสิทธิภาพเพียงใด
3. หลังจากเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A ที่พัฒนาขึ้นแล้ว นักเรียนมีสัมมาทิฐิเพิ่มขึ้นหรือไม่ อย่างไร
4. หลังจากเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A ที่พัฒนาขึ้นแล้ว นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหรือไม่ อย่างไร
5. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A ที่พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

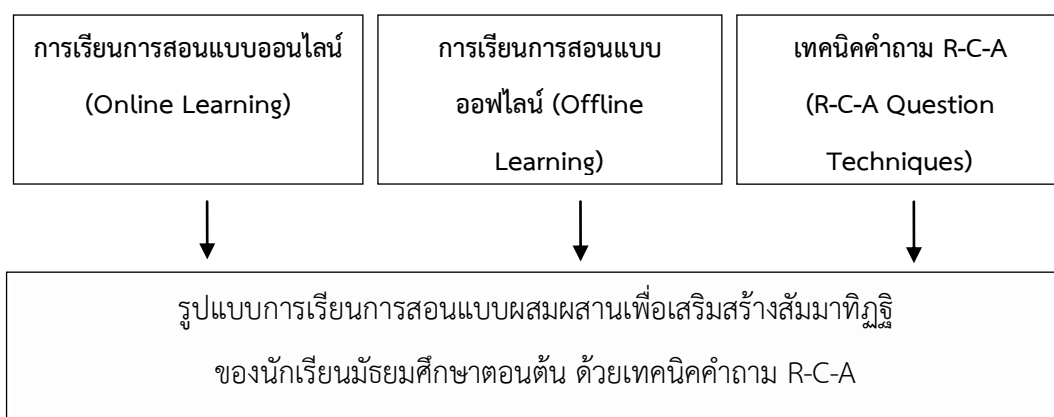
1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์บริบททั่วไปเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A
2. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A ที่สังเคราะห์ขึ้น

4. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A ที่พัฒนาขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน มีสัมมาทิฐิสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติ
2. นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน มีสัมมาทิฐิหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติ
4. นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
5. สัมมาทิฐิของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1.1 ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ในเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเนื้อหาสาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรมฯ ด้านนิเทศ ติดตามและประเมินผล ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านคอมพิวเตอร์เครือข่ายหรือด้านคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย หรือด้านคอมพิวเตอร์ศึกษา ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือด้านการเสริมสร้างศีลธรรม ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 21 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมด้านเทคนิคและวิธีการของบทเรียนบนเว็บ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติเบื้องต้น คือ เป็นผู้มีการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือเป็นผู้มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี ทางด้านคอมพิวเตอร์เครือข่าย หรือทางด้านคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียหรือด้านคอมพิวเตอร์ศึกษา หรือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.3 ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมด้านเนื้อหาของบทเรียนบนเว็บ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติเบื้องต้น คือ เป็นผู้มีการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือเป็นผู้มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี ทางด้านการสอนสาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรมฯ หรือด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.4 ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติเบื้องต้น คือ เป็นผู้มีการศึกษาระดับปริญญาเอก หรือมีประสบการณ์

อย่างน้อย 5 ปี ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ด้านการสอนเนื้อหาสาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรมฯ ด้านนิเทศ ติดตามและประเมินผล ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือด้านการเสริมสร้างศีลธรรม จำนวน 3-5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.5 ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติเบื้องต้น คือ เป็นผู้มีการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี ในด้านคอมพิวเตอร์เครือข่ายหรือคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียหรือด้านคอมพิวเตอร์ศึกษา หรือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้วยผึ้งพิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 139 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้วยผึ้งพิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ปีการศึกษา 2558 ดังนี้

2.2.1 คัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 2 กลุ่ม ๆ ละ 30-40 คน ดังนี้

- 1) กลุ่มทดลอง (ER) เป็นกลุ่มที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A
- 2) กลุ่มควบคุม (CR) เป็นกลุ่มที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติ

2.2.2 คัดเลือกเป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งไม่ใช่ผู้เรียนที่คัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 33 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มทดลองรายบุคคล (One-to-One Implementation) จำนวน 3 คน คัดเลือกนักเรียนที่ไม่เคยเรียนเนื้อหาสาระการเรียนรู้ตามบทเรียนฯ โดยคัดเลือกจากผู้เรียนที่มีผลการเรียนระดับสูง ปานกลาง และ ต่ำ ระดับละ 1 คน

2) กลุ่มทดลองกลุ่มย่อย (Small-Group Implementation) จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มทดลองที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงมากที่สุด คัดเลือกจากนักเรียนที่กำลังเรียนเนื้อหาสาระการเรียนรู้ตามบทเรียนฯ ที่พัฒนาขึ้น โดยคัดเลือกจากผู้เรียนที่มีผลการเรียนระดับสูง ปานกลาง และต่ำ ระดับละ 10 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การทดลองจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A กับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนทั้งสิ้น 8 สัปดาห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A ที่จัดการเรียนการสอนแบบออฟไลน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 และจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 โดยมีกิจกรรมการเรียนการสอน 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างแรงบันดาลใจ 2) ขั้นเรียนรู้ตามรูปแบบ 3) ขั้นอภิปรายและสรุป และ 4) ขั้นประเมินผล

การพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสาน หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนในการทำให้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

เทคนิคคำถาม R-C-A หมายถึง การช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเสริมสร้างสัมมาทิฐิ จากการตั้งคำถามให้ผู้เรียนเกิดการสะท้อนหรือมุมมอง (Reflect) ที่มีต่อสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วตั้งคำถามให้ผู้เรียนมีการเชื่อมโยง (Connect) ความรู้เดิมกับสถานการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้น และตั้งคำถามให้ผู้เรียนมีการประยุกต์ (Apply) ใช้ความรู้ที่ได้รับในการดำเนินชีวิตประจำวัน

สัมมาทิฐิ หมายถึง ความเห็นอย่างถูกต้องตามความเป็นจริงเกี่ยวกับโลกและชีวิต 10 ประการ ตามคำสอนของพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย

1. ทานที่ให้แล้วมีผล หมายถึง การให้หรือแบ่งปันสิ่งของเครื่องใช้ซึ่งกันและกัน เช่น การแบ่งปันระหว่างผู้คนในครอบครัว เพื่อนฝูง หมู่อญาติ รวมทั้งคนในสังคมาบช้าง

2. การสงเคราะห์มีผล หมายถึง การสงเคราะห์ช่วยเหลือบุคคลที่ประสบปัญหา ความขาดแคลน อดอยาก ยากไร้ ทูพพลภาพ ชราภาพ ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เด็กกำพร้าไร้ที่พึ่ง และผู้ประสบสาธารณภัย

3. การเช่นสรวงบูชามีผล หมายถึง การแสดงความเคารพ การกราบไหว้ การบูชา การยกย่อง สรรเสริญ และประกาศคุณงามความดีของผู้ที่ควรแก่การเคารพนับถือ เช่น พระพุทธรูป พระสงฆ์ บิดามารดา ครูอาจารย์ ญาติผู้ใหญ่ บรรพบุรุษ หรือ หรือผู้ประกอบคุณความดี

4. ผลของกรรมดีและกรรมชั่วมี หมายถึง ผลที่เกิดจากการกระทำโดยเจตนา ไม่ว่าจะ เป็นทางกาย วาจา หรือ ใจ ไม่ว่าจะ เป็นการทำดีหรือทำชั่วก็ตาม ล้วนแต่มีอยู่จริง นั่นคือ กฎแห่งกรรมมีจริง “ทำดียอมได้รับผลดี ทำชั่วยอมได้รับผลชั่ว”

5. โลกนี้มี (ที่มา) หมายถึง สัตว์โลกแต่ละชนิด เช่น มนุษย์แต่ละคน ล้วนแตกต่างกัน ย่อมมีกรรมเป็นที่มา คือ มีกรรมในอดีตเป็นเหตุปัจจัยสำคัญบันดาลให้มีความแตกต่างกันไป

6. โลกหน้ามี (ที่ไป) หมายถึง สัตว์โลกแต่ละชนิดตายแล้วไม่สูญ ยังคงต้องเวียนว่ายตายเกิดในภพภูมิต่าง ๆ ทั้งในสุคติหรือทุคติภูมิ ขึ้นอยู่กับผลของกรรมที่ตนทำไว้ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่บนโลกนี้ สาธุสำคัญคือ นรกและสวรรค์มีจริง การเวียนว่ายตายเกิดมีจริง

7. มารดามีคุณ หมายถึง มารดามีพระคุณอย่างยิ่งต่อบุตรธิดาของตน เพราะเป็นผู้ให้กำเนิด ดูแลเลี้ยงดูและให้การศึกษ การตอบแทนคุณของมารดามีผลดี เป็นสิ่งที่ควรทำ

8. บิดามีคุณ หมายถึง บิดามีพระคุณต่อบุตรธิดาของตน แม้ว่าจะไม่ได้อุ้มท้อง เหมือนมารดา แต่เพียงเพราะการให้ต้นแบบร่างกายมนุษย์ก็นับเป็นพระคุณอันยิ่งใหญ่ เป็นการยากที่ตลอดชีวิตของบุตรธิดาจะตอบแทนคุณของท่านได้หมด การตอบแทนคุณของบิดามีผลดี เป็นสิ่งที่ควรทำ

9. สัตว์ที่ผูกเกิดขึ้นมี หมายถึง การถือกำเนิดของสัตว์โลกนอกมนุษย์โลก ด้วยการผูกเกิดขึ้นแล้วโตทันทีมีอยู่จริง สัตว์เหล่านี้ไม่ต้องอาศัยพ่อแม่ เกิดจากแรงกรรมฝ่ายลบและฝ่ายบวก แรงกรรมฝ่ายบวกจะนำไปสู่สุคติภพ ได้แก่ เทวดาและพรหม ส่วนแรงกรรมฝ่ายลบ จะนำไปสู่ทุคติภพ ได้แก่ สัตว์นรก เปรต และอสุรกาย

10. พระพุทธเจ้าผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ แล้วสอนผู้อื่นให้รู้แจ้งตามมี หมายถึง การเป็นผู้มีความเห็นว่า มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบังเกิดขึ้นบนโลกจริง รวมถึงผู้ประพฤติปฏิบัติตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจนบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์มีอยู่จริง

การเสริมสร้างสัมมาทิฐิ หมายถึง การทำให้สัมมาทิฐิของผู้เรียนเพิ่มขึ้นด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้วยผึ้งพิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ปีการศึกษา 2558 ที่ผู้วิจัยคัดเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

บทเรียนบนเว็บ หมายถึง บทเรียนสำเร็จรูปที่ผู้เรียนสามารถเข้าใช้งานผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ภายในบทเรียนประกอบด้วยข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และไฟล์วิดีโอ บทเรียนบนเว็บพัฒนาขึ้นเพื่อช่วยเสริมสร้างสัมมาทิฐิและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ให้กับผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองที่เว็บไซต์ www.dekdeemodel.com

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น

ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกชอบหรือพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A ซึ่งวัดค่าเป็นคะแนนจากการตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้เรียนที่ได้มีการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A มีสัมมาทิฐิเกิดขึ้นหรือเพิ่มขึ้น
2. ผู้เรียนที่ได้มีการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างสัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเทคนิคคำถาม R-C-A มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
3. รูปแบบการเรียนการสอนฯ ที่พัฒนาขึ้น สามารถใช้เป็นสื่อหลักให้กับผู้สอนเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกรณีผู้สอนติดภารกิจสำคัญอื่น ๆ เช่น งานประชุม งานบริหาร งานวิชาการ ฯลฯ และใช้เป็นสื่อเสริมให้ผู้เรียนสามารถเข้าศึกษาทบทวนเนื้อหาได้ตลอดเวลา
4. หน่วยงานต้นสังกัดได้ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ สัมมาทิฐิของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป
5. ได้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสาน เพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านอื่น ๆ ต่อไป